

A magyar női karének egyesület és a „Budapesti Zeneművész Kör” hivatalos közlönye.

Visszatekintés az 1894. évre.

Futólagos statisztikát óhajtnak nyújtani olvasóinknak a világ zeneeseményeiről a lefolyt 1894. évben. A mérleg összeállítását a zeneszerzőkkel kezdjük meg.

Következő nagyobb drámai művek kerültek színre 1894-ben: „Mirjam”, szerző Heuberger Richárd (a bécsi udvari operában); „Gumtrum”, szerző Strauss Richárd (a weimari operában); „Der Pfeifer von Hardt”, szerző Langer Ferdinánd (Stuttgartban); „Ingwelde”, szerző Schillings Miksa (Karlsruheban); „Der Schatz des Rhamsinit”, szerző Gortner Albert (Manheimban); „Ein treuer Schelm”, szerző Hummel Ferdinánd (Prágában); „Sigurd”, Grimm Henriktől; „Ingrid”, Gramman Károlytól; „Arnolda”, Mohr Andrástól; „Aspasia”, Schröder Károlytól; „Die Wolfenbraut”, Zamara Alfrédétől; „Matuswintha”, Scharwenka Xavértől; „Donna Diana”, Reznicektől és „A cremonai hegedűs”, Hubay Jenőtől.

Az egyfelvonásos operák a múlt évben gomba módra szaporodtak, csak néhányat említünk: „Matteo Falcone”, Zöllner (New-York); „Spielmannsglück”, Hermann (Cassel); „Der Brautgang”, Oelsner (Darmstadt); „Marga”, Pittrich (Drezda); „Zamora”, Stierlin (Chemnitz); „Trischka”, Meyer-Helmund (Altenburg); „Angla”, Hummel (Berlin); „Saint Foix”, Sommer (München); „Talmah”, Berény (Mannheim); „Colomba”, Liepe (Dortmund). Ezek legnagyobb része megbukott.

A franciák között Massenet volt a legtermékenyebb, előadásra kerültek a következő művei: „Thäis”, „Manon arcképe” és a „A navarrai leány”. Az ifjabb francia zeneszerzők közül szóhoz jutottak: Bruneau, „L'attaque du moulin”; Lefebvre, „Djelma”; Maréchal, „Daidamie”; Le Rey, „Herman és Dorottyia” című operákkal.

Az olaszok között Verdi volt a szóvivő „Falstaff” operájával, kivüle színre kerültek: Franchetti, „Fior d'Alpe”; Spiro Samara, „La Martire”; Manzorki, „Graziella”; Bararalla, „Andrea del Sarto”; Giordano „Regina Diar” operákkal.

Az operette terén a következő újdonságokat regisztrálhatjuk: „Jabuka”, Strauss János; „Der Probekuss”, Millöcker; „Die Chansonette”, Dellinger, melyek sikert arattak.

A filharmoniai hangversenyek műsorain számos új névvel és új művekkel találkozunk. Körülbelül tizenkét új szimfonia került első előadásra.

Ezek között Tschairowszky-tól: „Symfonie patetiqué” és az 5-ik E mollban. Dworzák szimfoniája „Aus der neuen Welt”, továbbá Sinding, Bendit, Scharwenka, Abert, Jensen, Nielsen, Bischoff, Prochaska szimfoniái.

Ha most tekintetbe vesszük az utazó virtuoz művészeket, azt tapasztaljuk, hogy az énekesnők között legtöbbször szerepeltek az európai hangversenyek műsorain: Patti Adelina, Marcella Sembrich, Lillian Nordica, Signorina Prevosti, Sigrid Arnoldson, Lilli Lehmann Klafszky asszonyok és Leisinger kisasszony. Az énekesek között sokat utaztak: D'Andrade, Fumagalli, Van Dyck, Alvary, Götze, Scheidmantel és Bulss.

A zongoraművészek közül: D'Albert, Sauer, Rosenthal, Stavenhagen, Siloti; a zongoraművésznők közül: Menter Zsófia, D'Albert-Carreno, Kleberg Klotilde, Bloomfield-Zeissler neveivel találkozunk legtöbbször.

A hegedűművészek előkelő gárdájából Joachim, Isaye, Thomson, Hugo Heermann és Hubay Jenő domináltak. A gordonkaművészek közül Popper Dávid, Becker Hugo, Klengel és Jean Gérardy.

A csodagyermek is nagy szerepet játszottak a lefolyt évben, köztük első helyen a tíz éves Bronislaw Hubermann és a most már 15 éves Raoul Koczalsky.

Lássuk most az utazó dirigenseket az ugynevezett »pulpitus» virtuozokat. Ezek között találjuk Mottl karnagyot Karlsruhe-ból, Strauss Richárd karnagyot Weimarból, Lewyt Münchenből, Sigfried Wagnert, Schuh karnagyot Drezdából, Colonne, Lamoureux és Richter János karnagyokat.

Társulatok közül a következők tettek nagyobb művészi körutat: „A milanoi Scala-színház zenekara”, a „Banda municipale” Rómából. Egy francia operette-társulat Colonne vezetése alatt Oroszországban aratott sikereket; a „A capelle kar”, Amsterdamból, „A cölni férfinégyes” és a „Cseh vonósnégyes társulat”.

A következő új színházak épültek az 1894. évben: Wiesbadenben új királyi színház, Amsterdamban városi színház, Alexandriában »Abbas» című operaház, Milánóban, Teatro Lirico internazionale.

Jubileumok és emlékünnepelekről a következőket jelenthetjük: Meg lettek ünnepelve Palestrina és Orlando di Lasoo 300 éves elhalálkozásuk napja, »Mignon» és »Faust» 1000. előadásukat élték meg Párisban; Drezdában A bűvös vadász 500-ik, Szt-Pétervárott Glinka »Ludmilla» operájának 300-ik és Budapesten »Hunyadi László» 100-ik előadását ünnepelték. 50 éves jubileumot

ültek a Kroil-színház Berlinben, a »Royal Academy of Music» Londonban, a Zeneművész-kör Berlinben, Joachim József Berlinben, Piatti gordonkaművész stb.

A zenevilág elhunytjainak névsora 1894-ben a következő: Rubinstein Antal, Bulow, Alboni Marietta énekesnő, gróf Amadei zeneszerző, Chabrier francia zeneszerző, Benjámín Godard francia zeneszerző, Chiostri hegedűművész, Czibulka operetteíró, Falrbach Fülöp tánczeneíró, Frankl Joel Gabriella zongoraművésznő, Hegyesi Lajos gordonkaművész, Knaak Vilmos az ünnepele bécsi komikus, Camillo Sivori hírneves hegedűművész, Spitta Fülöp zenekritikus, Zellner A. zenekritikus, a bécsi zenede titkára.

Spectator.

Jancsi és Juliska.

(Először adatott a m. kir. operaházban febr. 2-án.)

Legközelebbi számunkban lesz alkalmunk elmondani véleményünket ezen operáról, addig is a következőkre szoritkozhatunk. A mű zajos külső sikert aratott, mi főleg a kitünő előadásnak és gondos rendezésnek tudható be. Nikisch igazgató a zenekar élén valóssággal remekelt és egy újabb gyöngyöt fűzött azon fűzérre, melyen eddig „Az eladott menyasszony.” — »Manon.» — »A navarrai leány.» — »A Cremonai hegedűs.» — »A mesterdalmok.» pompáznak mindmennyian tanui fényes kreáló tehetségének.

Az operából a következők jelentek meg s kaphatók a »Harmonia» zeneműkereskedésben:

Szöveges zongorakivonat.

Zongorakivonat két kézre.

Egyveleg egy füzetben két kézre.

Egyveleg négy kézre egy füzetben.

Az angol zene külön.

A fő énekszámok külön-külön.

Villamvilágítási és erőátviteli gyárak.

Házi, lakás és bolt villamos vezetéki berendezések

a villamos központi telephez való kapcsolásra, jótállás mellett elvállaltatnak.

Villamos és kombinált.

csillárok, fali karok, álló lámpák stb.

dús választékban raktáron tartatnak

saját gyármány

Siemens és Halske

Budapest,
VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a. szám.

Különösen ajánljuk

a legkitünőbb szerkezetű

egyenáramu, valamint váltakozó áramu

ívlámpáinkat.

Költségvetések és felvilágosítások készséggel és díjtalanul szolgáltatnak.

éppen akkor készült »Tristan és Isolde« első előadása. Ott, a Wagnerismus fő- és székvárosában töltött Mihailovich néhány esztendő, Wagner, Liszt és Bülow társaságában, ezen nagy szellemeknek folytonos személyes befolyása alatt.

Mihailovich tehát nem egyes zenei ruhátár-darabokat ment Wagnertől kikölcsönözni, hanem előbb ifjú lelkesedéssel, azután érett tanulmányokkal egy művészi meggyőződést alkotott magának, mely a drámának és a zenének egymáshoz való viszonyát illetőleg, nagyban és egészben Wagner rendszerével egyezett. Eleinte individualitása is elmerülni látszott a nagy mester követésébe. Idővel azonban — minden elvűség mellett — győzelmesen kidomborodott az egyéni önállóság. Abba a compromissumban, melyre zene és dráma a operában egymással lép, Mihailovich több önállóságot tart fenn a zenének, mint a mennit az Wagner utolsó alkotásaiban kivívni bír. Az énekhangot nem rendeli alá oly föltétlenül a declamatio követelményeinek és a zenekarnak, mint Wagner, hanem többnyire neki adja a melódiát; az együtteseket több önállósággal ruhazza föl, — és talán ebben az irányban, a stílnak minden sérelme nélkül, még tovább is mehetne; mert »Hagbarth és Signe« gyászzenéje és a »Toldi« első felvonásának vége bizonyítja virtuozitását ezeknek fölépítésében.

Hangszerelése is egészen egyéni; inkább harmonikus, a nemes hangzásban és hangszépségben való állandó gyönyörködésre, mint ríktó hatások keresésére vall.

Motivumai többnyire szélesek, az igazi melódiához közelítők; ilyen p. o. a hős motivum és a szerelmi motivum Hagbarthban éppúgy, mint Toldiban; mindig fölötte jellemzőek. Mindazonáltal hajlandó volnék azt hinni, hogy Mihailovich műveiben a lyrai részletek még magasabban állanak, mint a tulajdonképeni értelemben vett drámaiak. A »Toldi«-ban párhuzamosan halad a két alkotó elem, egy a cselekvényben, mint a zenében. Hát bizonyára drámailag megrázó jelenet a második felvonásban Toldi belépése Piroskának imája közben; de semmi sem mulja felül az utána következő szerelmi kettősnek lyrai szépségeit. Mihailovich itt csak úgy szórja a hosszú lélegzetű, szinte olaszos édességű melódiákat, és oly gazdag inventiót árul el, minővel kívülre igen kevés modern zeneszerző dicsekedhetik.

Az inventiót, a dallam adományát egyáltalán csak az tagadhatja meg Milanovichtól, a ki abból a banalitásból indult ki, mely még hozzá együgyűség vagy tudatlanság, hogy a Wagner-irány és a dallam egymást kizárja és ebből folyólag minden Wagner követőre a priori reá fogja, hogy nincsen melódiája. A ki Mihailovich dalait, a ki — a Toldin kívül — Symphoniát, különösen a II. Symphoniát (H moll) csak megnézi, ezt a vádat jóhiszeműleg nem ismételheti. Igaz, hogy Mihailovich dallamai sem arra nem valók, hogy suszter inasok azokat az utczán füttyörészszék, sem arra, hogy a werkli szerezen nekik népszerűséget. Ő az efféle popularitást nem keresi, és nem is fogja elérni. Ambíciója magasra tör; művészi ideált akar megvalósítani, még pedig a legmagasabbat, drámai és zenekari alkotásaiban egyaránt. Műveinek megértése és élvezése a hallgatóság részéről azt a lelki applicatiót követeli, mely nélkül komoly műélvezet nincs. A ki ezt tőle megtagadja, az ám hagyja abban; de azután ne is ítéljen róla. Mert az a művész, a kinek művészi törekvése oly magas erkölcsi niveau-n áll, annyira összenőtt erkölcsi tudatával és lelkiismeretével mint Mihailovich-é, az megkövetelheti, hogy róla mint művészről ép oly lelkiismeretesen ítéljenek, mint a hogyan férfiu becsületéről ítélne minden tisztességes ember. Könnyelmű ráfogás és rágalom a művészeti kritikában sincs megengedve.

Szólanom kellene még Mihailovichnak egyéb zeneszerzői tulajdonságairól; arról a gazdag polyphoniáról,

mely művei előkelőségének egyik alkotó eleme. Szólanom kellene róla mint dalszerzőről, zenekari műveiről, arról a fejlődésről, mely őt a symphoniai költemény szabad alakjából visszavezette a tulajdonképeni Symphonia szigorú formái közé, költészetének nem csakély előnyére. Szólanom kellene végre az orsz. színész iskolájánál 1881, a zene-akadémiánál 1887. év óta folyó igazgatói tevékenységéről, annak céltudatos komoly irányáról, és eredményeiről.

De mindezekre a tanulmány szűk határai közt már nincs tér. Csupán még egy lényeges vonással kívánom kiegészíteni azt a képet, melyet Mihailovich művészi egyéniségéről rajzolni iparkodtam.

Ez az egyéniség annyira komoly, intranzigens és nehezen hozzáférhető, hogy természetesen csak lassan hódíthatat. És valóban csupán az utolsó években kezd az elismerés íranta szélesebb körökben terjedni. De most egy újabb ellentétessel találkozok tevékenységével. Elismerik róla, hogy a legmagasabb műfajokban nagy stílus alkotásokat teremt: elismerik a nagy tudást, az izmos tehetséget; de azt mondják: »nem magyar zenész, hanem kozmopolita; mi köze hozzája a mi nemzeti kulturánknak?«

A bírálat ezen neménél már nem csak Mihailovichról van szó, hanem egy nagy elvi zene-aesthetikai kérdéssről, melynek ferde irányban való megoldása egész művészeti fejlődésünket halálosan megsebezheti.

Mi ennek a kifogásnak alapja? Az, hogy Mihailovich zenéjében nem uralkodik az a eszárás — és magyar népdal rythmus, melyet eddig kizárólag szoktak a magyar zene jövője ilyen conventionalitások erőszakolásától függne, és ha a magyar teremtő geniusz — hazaárulás vádjának terhe alatt ezeknek Procustes ágyába volna szorítva. E rythmusok igen szépek, érdekesek, sajátosak, törvényeket minden magyar zenésznek ismernie kell és minden magyar zeneszerző tette ezt; Mihailovich is a Toldinak nem egy részletében. De a magasabb értelemben vett magyar zenestylt nem ilyen egyszerű recepttel lehet megalkotni; nem ilyen öleső eszközökkel és nem ilyen kicsinyes eszközökkel. Nem; nagyobb hivatás vár itt reánk, és nagyobb ambíció kell, hogy lelkesítsen. Mi lesz igazán az a magyar zenestyl? mert ez ép úgy mint Széchenyi István szerint egész drága Magyarországnak, még nem volt, hanem csak lesz. Mi lesz tehát? Semmi egyéb mint a nemzeti egyéniségnek spontán megnyilatkozása nagytehetségű magyar zeneszerzők alkotásaiban. Az a közös vonásuk, a mit teoriákra nagy formulákra visszavezetni nehéz lesz, a melyet azonban mindenki műveikből ki fog érezni, ez lesz a magyar zenestyl. Német, olasz, francia zenéről is csak ilyen értelemben beszélünk, ha a magasabb műfajokat tartjuk szem előtt. Nem a keríngő-rythmusnak aesthetikai törvényé emelése teremtette a német, — vagy a quadrille a francia, a tarantella az olasz zenét; keletkezett ez akkép, hogy a nemzetek körében nagy alkotó geniuszok születtek, a kiknek egyike sem tűzte feladatául, hogy német, hogy francia, vagy hogy olasz zenét írjon, hanem csak azt, hogy zenét alkosson, milyen jót csak tud, beleöntve lelkének egész erejét és fényét. És ennek a léleknek nemzeti sajátosságai adtak nemzeti typut a zenének; a németnek töprengő mélysége és széles gondolatvilága, a francziának könnyű eleganciája és szellemessége, az olasznak izzó szenvedélye és játszi vidámsága; ezek a tulajdonságok nyilatkoztak meg teljes spontaneitással zenei alkotásaikban, s ezek adták az alkotásoknak a nemzeti typut, nem pedig holmi mesterkelt sallangok.

Hogy e mellett a népzene formái is érvényesítették befolyásukat, ezt ki tagadná? a népzene azon hatalmas befolyásnak egyik alkotó része, mely minden művészt körülvesz, és melyet a maga teljességében egy el nem fordítható francia szóval »milieu«-nak nevezünk: —

mint ilyen belopódzik a zeneszerző szívébe és a szívében át kihat alkotásaira. De a népzene ezen befolyása csak akkor üdvös és a nemzeti typut csak akkor mozdítja elő, ha benső és ha spontán. Ha ellenben aesthetikai elvet és korlátot akarunk belőle csinálni, akkor elsorvasztja a teremtő erőt. A művészt el kell látnunk a művészetéhez tartozó technikai tudással, mely őt szárnyainak használatára képesíti; de azután engedjük röpdülni, és ne adjunk neki más instructiót mint ezt: »alkosd lelket sugallta szerint a legjobbat, a mire képes vagy.« Az alkotó szellem csak így fejtheti ki egész erejét, csak így érvényesítheti hamisítatlan egyéniségét. Ha bármilyen nyugótt akasztunk nyakába, ha egyébre figyelni kényszerítjük, mint az alkotásnak tökéletességére, ha az inspiratiót reá erőszakolt sablonok közé szorítjuk, szóval ha a spontaneitást megöljük; akkor a teremtő erő elfogy, az egyéniség elcsenvesedik és így bedugul az a forrás, melyből egyedül fakadhat a szó igazabb és magasabb értelmében vett nemzeti zene, és a magyar zenestyl is — ép úgy mint a többi nemzeteké — csak erőteljes magyar zeneszerzői egyéniségek szabad érvényesüléséből keletkezik. Nem lehet az bizony formáknak önkényeszerű törvénybe iktatása által improvizálni; a természetes erők működéséből kell kifejlődni. A hamis kizárólagossággal ugynevezett magyar zenének erőltetése eszárójában meglökihatja az igazi magyar zenét.

Ha a tér engedné Erkel Ferencz operáiból is ki lehetne mutatni e tételek helyességét; meg lehetne mutatni, hogy a halhatatlan költő két legnépszerűbb művében, — mely minden kiváló szépsége mellett éppen a styl egységét nélkülözi — minő részletek azok, hol az alkotandó, a mélyebb értelemben vett magyar styl leginkább válik érezhetővé, és hogy ez éppen nem össze mindig és szükségké a magyar tánc- és népdal-rythmusok alkalmazásával.

De erre most ki nem térhetvén, biznom kell az itt kifejtett álláspontnak benső erejében, és önönmagától is nyilvánvaló igazságában. Ebből indulok tehát ki, midőn megállapítani kívánom Mihailovich alkotásainak jelentőségét nemzeti kulturánkra nézve. Szó sinés róla, szerzői pályájának kezdetén, a lipcei és müncheni évek alatt és közvetlen utánunk a »milieu« törvényei fölöttébb »germán« hatást gyakoroltak tehetségére, és milyen hatalmas volt az a »milieu« — melynek központján egy Wagner ragyogott, mellette egy Bülow működött!

Az utóhatás évekig tartott; de most már évek óta a magyar milieu hat szerzőnk lelkére. Kemény agyagból levén gyurma, minden külső beavatkozással szemben ösztönszerűleg elzárkózó és ellentmondó, a hatás lassan érvényesült. A magyar tárgyakkal való foglalkozás, a magyar nyelv prozodijának mindig tökéletesebb átterzése, a magyar társadalom ideáljainak megismerése; minden észrevétlenül, de erősen haladó befolyással volt költészetére. A ki a Deák Ferencz halálára írt »gyászhangokat«, a H-Moll Symphoniát és a Toldit ismeri igazat fog nekem adni. Különösen a Toldi, ez a nagy-szabása mű, melyet nem sokára részben átalakítva egy nagy karmesternek, Nikisch opera-igazgatóknak genialis vezetése alatt fogunk hallani, valódi méltóidőjelző Mihailovics fejlődési történetében. És azért nem kívánjuk Mihailovichtól, hogy eszárás és népdal rythmusokba erőltesse tehetségét, hanem csak azt követeljük tőle, hogy becsületes művész lelkének sugallatát lelkiismeretesen kövesse tovább; alkossa a legjobbat a mit tud, és ezzel, de csak is ezzel fogja kivívni helyét a magyar zenestyl megalkotói közt, — azon magyar zenestylt értve, mely nem könny nélkül tanulható sablonoknak külső alkalmazása, hanem a magyar geniusz legmagasabb alkotási képességének spontán megnyilvánulása a zene mezején.

Alapítva 1802-ben

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

és kir. udvari szállítók, kir. szabad. nagykereskedők
Budapest, V., Erzsébet- és Deák-tér sarkán.

Mindennemű futó és szalon szőnyegek, függönyök, ágy- és asztalterítők, bútor-szövetek, flanel-lakarók, lópojtócsok stb. e szakmába vágó czikkek dúsán felszerelt raktára.

Kimerítő ábrás árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Alapítva 1803-ban

Menyasszonyi kelengyék

a legszebb és legdivalósbabb kivitelben.

Fehérmű különlegességek párisi modellek szerint

KOLLARITS JÓZS. és FIAI

IV., Városház-tér 8. • BUDAPEST • az „Ypsilanti“-hoz.
vászon, fehérmű és szövött árak raktárában
a legjutányosabban kaphatók.

Szalon és utczai
cipők

Az egyedüli legjobb
Karlsbadi cipő

Téli
vizhatlan cipő
urak és hölgyek részére.

KAJÁRI DEZSÓ

Dorottya-utca 9. sz.

Etablissement pour la peinture

Gizella-tér
Haas-Palota.

Különlegesség:
az elefántsontra való kisebbítés

A fent elősorolt munkákat természet után
vagy bármely arczkép után készítik el.

STRELISKY, PIETZNER, PROCHASKA

Gizella-tér (Haas-palota).

Kárpitos és díszítő

Kardos D.

Fabator raktár

BUDAPEST,
Ferencz József-tér 6. sz.
(Lánczihidál szemben Zrínyi-u. sarkán.)

A „Harmonia“ zenei-kereskedés minden

Vissz

Futó...
nak a vil...
A mérég...
Követ...
1894-ben...
udvari oper...
(a weimari...
Langer Fe...
Schillings...
Rhamisint...
treuer Sche...
„Sigurd“, C...
től; „Arnel...
Károlytől;...
„Matasziut...
Reznicektől

Az egy...
módra szaj...
Falcone“, Z...
mann (Cass...
„Margar...
nitz); „Tris...
Hummel (H...
„Talmah“,...
mund) Éze...
A fra...
nyebb, elő...
„Manon ar...
francia ze...
„L'attaque...
„Daidamie...
operákkal...
Az...
operájával...
„d'Alpe“; S...
ziella“; Bar...
Diar“ oper...
Az op...
gisztrálhatj...
Millöcker...
arattak...
A fill...
nével és...
uj szimfoni

H...
csi...
dú...

A „Harmonia” zeneműkereskedés minden

Mégjelent: ingyen és bementre küldetik meg

A magyar női karének egyesület és a „Budapesti Zeneművész Kör” hivatalos közlönye.

Visszatekintés az 1894. évre.

Futólagos statisztikát óhajtok nyújtani olvasóinknak a világ zeneeseményeiről a lefolyt 1894. évben. A mérleg összeállítását a zeneszerzőkkel kezdjük meg.

Következő nagyobb drámai művek kerültek színre 1894-ben: „Mirjam”, szerző Heuberger Richárd (a bécsi udvari operában); „Gumtram”, szerző Strauss Richárd (a weimari operában); „Der Pfeifer von Hardt”, szerző Langer Ferdinánd (Stuttgartban); „Inquélde”, szerző Schillings Miksa (Karlsruheban); „Der Schatz des Rhamsinit”, szerző Gortner Albert (Manheimban); „Ein treuer Schelm”, szerző Hummel Ferdinánd (Prágában); „Sigurd”, Grimm Henrikől; „Ingrid”, Gramman Károlytól; „Arnolda”, Mohr Andrásról; „Aspasia”, Schröder Károlytól; „Die Welfenbraut”, Zamara Alfrédől; „Matascintar”, Scharwenka Xavértól; „Donna Diana”, Reznicektől és „A cremonai hegedős”, Hubay Jenőtől.

Az egyfelvonásos operák a múlt évben gomba módra szaporodtak, csak néhányat említünk: „Matteo Falcone”, Zöllner (New-York); „Spielmannsglück”, Hermann (Cassel); „Der Brautgong”, Oelsner (Darmstadt); „Marga”, Pittrich (Drezda); „Zamora”, Stierlin (Chemnitz); „Trischka”, Meyer-Helmund (Altenburg); „Angla”, Hummel (Berlin); „Saint Foix”, Sommer (München); „Talmah”, Berény (Mannheim); „Colomba”, Liepe (Dortmund). Ezek legnagyobb része megbukott.

A franciák között Massenet volt a legtermékenyebb, előadásra kerültek a következő művei: „Thäis”, „Manon arcépe” és a „A navarrai lány”. Az ifjabb francia zeneszerzők közül szóhoz jutottak: Bruneau, „L'attaque du moulin”; Lefebvre, „Djelma”; Maréchal, „Daidamie”; Le Rey, „Herman és Dorottya” című operákkal.

Az olaszok között Verdi volt a szövívő „Falstaff” operájával, kivüle színre kerültek: Franchetti, „Fior d'Alpe”; Spiro Samara, „La Martire”; Manzorki, „Graziella”; Bararalla, „Andrea del Sarto”; Giordano „Regina Diar” operákkal.

Az operette terén a következő újdonságokat regisztrálhatjuk: „Jabuka”, Strauss János; „Der Probekuss”, Millöcker; „Die Chansonette”, Dellinger, melyek sikert arattak.

A filharmoniai hangversenyek műsorain számos új névvel és új művekkel találkozunk. Körülbelül tizenkét új szimfonia került első előadásra.

Ezek között Tschaikowszky-tól: „Symfonie patétique” és az 5-ik E mollban. Dvorzák szimfoniája „Aus der neuen Welt”, továbbá Sinding, Bendit, Scharwenka, Abert, Jensen, Nielsen, Bischoff, Prochaska szimfoniái.

Ha most tekintetbe vesszük az utazó virtuoz művészeket, azt tapasztaljuk, hogy az énekesök között legtöbbször szerepeltek az európai hangversenyek műsorain: Patti Adelina, Marcella Sembrich, Lillian Nordica, Signorina Prevosti, Sigrid Arnoldson, Lilli Lehmann Klafszky asszonyok és Leisinger kisasszony. Az énekesek között sokat utaztak: D'Andrade, Fumagalli, Van Dyck, Alvary, Götze, Scheidemanter és Bulss.

A zongoraművészek közül: D'Albert, Sauer, Rosenthal, Stavenhagen, Siloti; a zongoraművésznők közül: Menter Zsófia, D'Albert-Carreno, Kleeberg Klotilde, Bloomfield-Zeissler neveivel találkozunk legtöbbször.

A hegedűművészek előkelő gárdájából Joachim, Isaye, Thomson, Hugo Heermann és Hubay Jenő domináltak. A gordonkaművészek közül Popper Dávid, Becker Hugo, Klengel és Jean Gérardy.

A csodagyermek is nagy szerepet játszottak a lefolyt évben, köztük első helyen a tíz éves Bronislaw Hubermann és a most már 15 éves Raoul Koczalsky.

Lássuk most az utazó dirigenseket az ugynevezett »pulpitus» virtuozokat. Ezek között találjuk Mottl karnagyot Karlsruhe-ból, Strauss Richárd karnagyot Weimar-ból, Lewyt Münchenből, Sigfried Wagnert, Schuh karnagyot Drezdából, Colonne, Lamoureux és Richter János karnagyokat.

Társulatok közül a következők tettek nagyobb művészi körutat: „A milanoi Scala-színház zenekara”, a „Banda municipale” Rómából. Egy francia operette-társulat Colonne vezetése alatt Oroszországban aratott sikereket; a „A capelle kar”, Amsterdamból, „A cölni férfinégyes” és a „Cseh vonósnegyes társulat”.

A következő új színházak épültek az 1894. évben: Wiesbadenben új királyi színház, Amsterdamban városi színház, Alexandriában »Abbas» című operaház, Milánóban, Teatro Lirico internazionale.

Jubileumok és emlékünnepelekről a következőket jelenthetjük: Meg lettek ünnepelve Palestrina és Orlando di Lasoo 300 éves elhalálzásuk napja, »Mignon» és »Faust» 1000. előadásukat élték meg Párisban; Drezdában A büvös vadász 500-ik, Szt-Pétervárott Glinka »Ludmilla» operájának 300-ik és Budapesten »Hunyadi László» 100-ik előadását ünnepelték. 50 éves jubileumot

ültek a Kroil-színház Berlinben, a »Royal Academy of Music» Londonban, a Zeneművész-kör Berlinben, Joachim József Berlinben, Piatti gordonkaművész stb.

A zenevilág elhunytjainak névsora 1894-ben a következő: Rubinstein Antal, Bulow, Alboni Marietta énekesnő, gróf Amadei zeneszerző, Chabrier francia zeneszerző, Benjamin Godard francia zeneszerző, Chiostrri hegedűművész, Czibulka operetteíró, Fahrbach Fülöp tánczeneíró, Frankl Joel Gabriella zongoraművésznő, Hegyesi Lajos gordonkaművész, Knaak Vilmos az ünnepele bécsi komikus, Camillo Sivori hírneves hegedűművész, Spitta Fülöp zenekritikus, Zellner A. zenekritikus, a bécsi zenede titkára.

Spectator.

Janesi és Juliska.

(Először adatott a m. kir. operaházban febr. 2-án.)

Legközelebbi számunkban lesz alkalmunk elmondani véleményünket ezen operáról, addig is a következőkre szoritkozhatunk. A mű zajos külső sikert aratott, mi főleg a kitünő előadásnak és gondos rendezésnek tudható be. Nikisch igazgató a zenekar élén valóssággal remekelt és egy újabb gyöngyöt fűzött azon fűzörré, melyen eddig „Az eladott menyasszony» — »Manon» — »A navarrai lány» — »A Cremonai hegedős» — »A mesterdalnokok» pompáznak mindannyian tanui fényes kreáló tehetségének.

Az operából a következők jelentek meg s kaphatók a »Harmonia» zeneműkereskedésben:

Szöveges zongorakivonat.

Zongorakivonat két kézre.

Egyveleg egy füzetben két kézre.

Egyveleg négy kézre egy füzetben.

Az angol zene külön.

A 16 énekszámok külön-külön.

Villamvilágítási és erőátviteli gyárak.

Házi, lakás és bolt villamos vezetéki berendezések

a villamos központi telepház való kapcsolásra, jótállás mellett elvállaltatnak.

Villamos és kombinált

csillárok, fali karok, álló lámpák stb.

dús választékban raktáron tartatnak saját gyártmány

Siemens és Halske

Budapest,
VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a. szám.

Különösen ajánljuk

a legkitünőbb szerkezetű

egyenáramu, valamint váltakozó áramu

ívlámpáinkat.

Költségvetések és felvilágosítások készséggel és díjtalanul szolgáltatnak.

„LYRA“ Wiener Productiv-Genossenschaft der Claviermacher
WIEN
Siebenbürgengasse 13.
Mindenféle barna és fekete
Stutz és „Mignon“ zongorák
keresztthurozva, amerikai rendszer szerint készítve.
Budapesti főraktár:
HARMONIA zongoraterem.

CARL HAMBURGER
zongoragyár
Bécsben, V., Mittersteig Nr. 23.
Magyarországon rendkívül elterjedt és kedvelt zongoráit ajánlja a zeneközönség figyelmébe.

GIRIKOVSKY A.
zongoragyár
Bécs, VI., Webgasse Nr. 3.
Nagyon keresett középaru és jó minőségű zongorák

V. OESER
zongoragyár
Bécsben, VI., Magdalenenstrasse 58.
A legkeresettebb középaru zongorák amerikai rendszerrel dolgozva, keresztthurokkal ellátva.
Különösen szépek és ajánlatosak a
MIGNON-ZONGORÁK,
melyek kis alakban
szép és erős hanggal bírnak.

A. PROKSCH
zongoragyár
REICHENBERGBEN.
Elsőrangú gyártmányok gyönyörű hanggal és angol mechanikával
Disz-zongorák és pianinok
barna és fekete fából
ARANY VÉSETTEL
Folyton raktáron a HARMONIA-nál.

FRANZ PEUKERT
Bécs, V., Mittersteig Nr. 15.
Olaszabb zongorák teljes jótállási képességgel. Különösen kedveltek a rövid Mignon zongorák barna vagy fekete fából.

PRODUKTIV-GENOSSENSCHAFT DER HARMONIUMMACHER WIENS
V., Hartmannngasse 10
Bécs leghíresebb Harmonium-gyára. Különösen ajánlatosak a tartós és jó hangú iskola Harmoniumok.

SHELL JÁNOS
uri- és női cipésmester
BUDAPEST,
Aranykéz-utca 4.

Rowland Macassar-Oil
For the growth, restoration and beautifying the human hair.
Udv. illatszertár
Vértessi Sándor
Krisztof-tér 3. szám.
Ajánlja gazdagon felszerelt illat-raktárát
Rowland Kalydor
Pearls
Genuine Transp. Soap
For improving and antifying the complexion
Eau de Cologne
Russe
Guerlain.
VELOUTINE
Poudre de Riz spéc.
blanche.
Rosée, Rachel.

Fontos hölgyeknek!
Van szerencsém a t. hölgyvilág szives tudomására hozni, miszerint kizárólagosan csakis szakavatott női kiszolgálattal berendezett
HÖLGYTERMEMET
BUDAPEST, VIII. ker., főherceg Sándor-utca 12. szám alá helyeztem át.
Készítemek pontos méretek szerint: haskötők, méh előesési köldök és minden egyéb sörvkötők, orthopédiai fűzők egyenesítő- és járógépek.
Fő-üzlet: Budapest, Koronaherceg-utca 17.
Kiváló tisztelt **KELETI J.** es. és kir. szab. kötszész.
Képes aranyzölök ingyen és bérmentve.

FALUDI ÉS TÁRSA
műterméből
Budapest, Szervita-tér 1 sz.
szerzi be.
KÉP. RÉSZVÉNY
Az előkelő hölgyvilág öltözékait a jó hírnévnek örvendő
FALUDIÉSTÁRSA
BUDAPESTI
ROBES
JUBILEUM-ÉV
LÉLEK V. JUBILEUM-ÉV
ROBES POUR LE JOUR

PLACHT TESTVÉREK
Különlegességek: Iskolai hegedűk. Mech. szalon zenehangszerek. Harmonikafuvolák 1/4, 2, 3 oktávás. Sétabot fuvola. Nickel flageolet. Iskolai harmonium. Fingjelzősíp dalárdáknak
Cs. és kir. szab. hangszergyártók.
Budapest,
József- és Wurm-utcasaroképület
Zenehangszerek legnagyobb raktára.
Ariston.
Herophon.
Helyphon.
Melyphon.
Poliphon.
Pianophon.
Symphonion.
Phoenix.
Viktoria.
Orpheus.
Manophon.
Mignon.
Kintorna.

GROSSMANN S.
FÉRFI-SZABÓ
Budapest, Deák Ferencz- és Bécsi-utca sarok.
Nagy raktár kész férfiruhákban.
Legolcsóbb árak és pedig:
1 téli öltöny . . . . . 16 frt.
1 nadrág . . . . . 6 „
1 elegáns városi bunda . . . . . 50 „
1 barsony kabát és mellény 16 „
1 frakköltöny . . . . . 35 „
továbbá mindenféle livrek és pedig:
Jaquet-öltöny . . . . . 28 frt.
Frakk-öltöny . . . . . 28 „
Kék sacco-öltöny . . . . . 20 „
Utczai öltöny . . . . . 28 „
Köppeny . . . . . 30 „
Köppeny prémmel . . . . . 40 „

SZELNÁR JÓZSEF
(Tulajdonos SZELNÁR ADOLF)
császári és királyi udvari szállító
VIRÁGCSARNOKA
BUDAPEST
IV. ker., Koronaherceg-utca 16. szám

Estélyi, báli, lovagló és korcsolyázó keztűk
TITSCH GYULA BALITZKY
cs. és kir. udv. szállító
Női és férfi harisnyák IV., Váci-utca 21, a Nagy Kristóf mellett
Selyem fichu-echarpok, lady-plaidek, himalayakendők, uti és kocsizó nap- és esernyők, alsóöltönyök, vadász ujjasok

Kedden, 1895. február 5-én esti 7 $\frac{1}{2}$ órakor a vigadó
BRONISLAW HUBERMANN
10 éves lengyel hegedű
I. HANGVERSENYE
LEOPOLD FRANZISKA OPEL
szives közreműködésével.
*
MŰSOR.
I. Mendelssohn: Hegedűverseny
előadja Bronislaw Hubermann
A zongorakíséretet Fröhling Károly ur Bécsből
II. a) **Beckert:** «Frühlingszeit»
b) **Zaitz:** Invite a la danse
c) **Hermann:** «Sag mir nur einmal ja»
énekl. Leopold
III. **Bach:** «Chaconne» szóló hegedűre
előadja Bronislaw Hubermann
IV. a) **Bizet:** «Pastorale»
b) **Verdi:** Magándal a «Siciliani verseny» című dalműből
énekl. Leopold
V. **Wieniawsky:** «Faust» ábránd
előadja Bronislaw Hubermann
A «Bösendorfer»-féle hangverseny zongora CHMELL és FIA ud.

Február 20-án
BRONISLAW HUBERMANN második hangverseny
Február 8-án
SZENDY ÁRPÁD hangverseny
Február 11-én
„HUBAY-POPPER“ negyedik és utolsó berleti kamara-estélye Goldmark jele
Márczius 15-én
A „BÖHMISCHES STREICHQUARTETT“ kamara-estélye
Jegyek kaphatók a «Harmonia» zenemű és zongorakereskedésnél

A hangverseny idényre alkalmas
Dús választékban.
ESTÉLYI ÉS ALKALMI RUHA-SZÖVETEK.
ROTONDOK.
BÁLI-ÉS ESTÉLYI BELÉPŐK.
stb.
HIRSCH TESTVÉREK
DIVATRUHÁZA
Váci-utca 3. BUDAPEST Váci-utca 3.
Legelegánsabb estélyi toillettek, párisi minta után berendezésünkben, legelső szaktekintélyek közreműködésével

TSCH GYULA
BALITZKY
 cs. és kir. udv. szállító
 Váci-utca 21, a Nagy Kristóf mellett.

Elegáns nyakkendők, selyem, vászon és batiszt zsebkendők, férfi fehérnemű

plaidok, himalayak alsóöltönyök, endők, uti és kocsizó takarók és köpönyegek, vadász ujjasok és harisnyák.

ar 5-én esti 7 $\frac{1}{2}$ órakor a vigadó kis termében

SLAW HUBERMANN

angyal hegédűművész

I. HANGVERSENYE

FRANZISKA OPERAÉNEKESNŐ

zives közre működésével.

MŰSOR.

üverseny előadja Bronislaw Hubermann.

éretet Fröhling Károly ur Bécsből teljesíti.

gzeit» dansé

ur nur einmal ja

elő hegédűre énekl Leopold Francziska asszony.

előadja Bronislaw Hubermann.

«Sicíliai veese» ezimű dalműből énekl Leopold Francziska asszony.

«Ábránd» előadja Bronislaw Hubermann.

verseny zongora CHMEL J. és FIA udvari raktárából való.

Február 20-án **HUBERMANN** második hangversenye.

Február 8-án **Y ÁRPÁD** hangversenye.

Február 11-én utolsó berleti kamara-estélye Goldmark jelenlétében és tiszteletére.

Márczius 15-én **S STREICHQUARTETT** kamara estélye.

monia» zenemű és zongorakereskedésben (váci-utca 9.)

gverseny idenyre alkalmas. Dús választékban.

IRSCH TESTVÉREK
 DIVATÁRUHÁZA
 utca 3. BUDAPEST Váci-utca 3.

SELYEM-BLUSOK.
 FEJ ÉCHARPES ÉS FICHUS.
 PÁRISI LEGYEZŐK.
 HARISNYÁK.
 stb.

toilettek, párisi minta után berendezett saját mű- szaktekintők közreműködésével, készíttetnek.

K. K. HOF- & KAMMER- KLAVIERMACHER
L. BÖSENDORFER
 WIEN.

Egyedüli képviselője Budapesten

CHMEL J. és FIA

CS. ÉS KIR. UDVARI ZONGORATEREM
 BUDAPEST, (HAAS-FALOTA.)

ZIRNER TESTVÉREK ÉKSZERESZEK ÉS ÓRASZÁLLÍTÓK
 Váci-utca 26. BUDAPEST Váci-utca 26.
 Gyémántok, drágakövek, ékszerek, arany és ezüstárúknak legnagyobb választéka
 Svájci zseborák és cseh gránátárú gyári raktára, eredeti áron.
 Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve átküldjük.

GOTTSCHLIG ÁGOSTON
 tea, rum és cognac nagykereskedő
 BUDAPEST
 IV. kerület, Váci-utca 6-ik szám „A mandarinhoz” a városháztér közelében.
 VI. kerület, Andrásy-ut 23-ik szám „Hong Cong városához” a magy. kir. opera átellenében.
 Közvetlen behozatal ered. teakban, jamaica és braziliai rumban, ered. francia cognacok és külföldi likörök.
 Borok, pezsgők. TELEFON. Kávé, csokoládé.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Helyiségváltoztatás
KIRSCHNIK ÁGOSTON ÖZVEGYE
 kezyü-gyára
 nagyban és kicsinyben.
 BUDAPEST
 Kossuth Lajos-utca 1. sz.
 Koronaherezeg-utca 1.

EISENSCHIML ÉS WAGTL
 a fényképezést és rokonszakmák összes kellékeinek gyári raktára
 BUDAPEST
 Váci-utca 12. szám.
 BÉCS
 VII, Kaiserstrasse 62.
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve

GRADL F. ADOLF UTÓDA
 papír-, iró-, rajz- és festészeti eszközök raktára
 Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 18. szám.
 Üzleti könyvek és nyomtatványok.
 Mindennemű levélpapírok díszes dobozokban, emlékkönyvek, társasjátékok, imádságoskönyvek.
 Üvegfestészeti utánzatok.
 Olajfestmények, fényképek, szentképek rámban nagy választékban kaphatók.
 Krétarajzok fénykép után pontosan elkészíttetnek.

Magy. Kir. Orsz. Üvegfestészeti Müintézet
FORGÓ ÉS TÁRSA

BUDAPEST
 VII. Balassa-utca 6.
 Templomi, profán üvegfestészet valamint mozaik és edzett ablakok kivitele.
 Felvilágosítással, valamint tervekkel az intézet bármikor szívesen szolgál.

Bécs legnagyobb zongoragyára
 Gőzerővel dolgozó gyártelep teljesen korszerű berendezéssel

Gebrüder Stingl
 Wien, Laxenburgerstrasse 32.
 Nagy kivitel kelet felé.
 Készít zongorákat, pianókat mindenféle alakban és árban, rendkívül erős és zengzetes hang, tartós hangszer.
 * Képes árjegyzékek bérmentve. *

E. MASLÓ
 Schuler Bösendorfer zongoragyár Bécsben.
 VI. Bezirk, Mollardgasse 14. 1. o.
 Ezen zongorák hangban rendkívül hasonlítanak Bösendorfer gyártmányához, mert készítők hosszú éven át a Bösendorfer gyárban tanulta a zongorakészítés mesterségét.

PFEIFER
 Schuler v. Bösendorfer Bécs, IX, Rossauerländer 25.
 Kifünő zongorák, melyek finom hangjuknál fogva majdnem teljesen egyenértékűek a Bösendorfer zongorákkal. Kizárólag a Harmonia zongorateremben.

FRANZ WOLLEK
 zongoragyár
 Bécsben, VI., Margarethenstrasse 39.
 Jóminőségű tartós zongoráit ajánlja a közönség figyelmébe.

L. MAGRINI e FIGLIO
 Corso 12. Trieste.
 Stabilimenti Pianoforti.
 Újonnan alapított rendkívül versenyképes gyár kifünő gyártmányokkal főleg ajánlatosak a gyönyörű kivitelű pianók.
 Kizárólagosan képviseli a „HARMONIA” zongoraterem Budapesten Váci-utca 9.

BUCHTA
 Szerb kir. udvari szállító zongoragyár
 Bécs, V., Castellelgasse Nr. 12.
 Készít tartós, jó hangszereket, melyek elegáns alakjuknál fogva nagyon kedveltek.

„PIANINO GERSTENBERGER”
 LIEGNITZ.
 Rendkívül tartós jó hangú pianók finom elkészítésben folyton raktáron a „HARMONIA” zongorateremben.

BENYOVIITS M.
 Kárpitos és díszítő — Tapicier et decorateur
BUTOR-TERMEI
 Budapest, Szervitater 8, I.
 Ajánlja dusan felszerelt raktárat háló-, ebédlő-, szalon- uri berendezésekben.
 Függönyök és díszítések izlésesen és stílszerűen készíttetnek el.

